

ἀπομάκρουλλος ἐπίθ. Θήρ. ἰομάκρουλλος Ρόδ.
Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπιθ. μακρουλλός.
ἰομάκρος (II), ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: ἰομάκρουλλο σπῖτι Ρόδ.

ἀπομακρυνέσκω Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μακρυνέσκω.

1) Ἀπομακρύνω τινὰ ἀπὸ τινος, φέρω τινὰ μακρὰν: Τὸν παίρνει καὶ τὸν ἀπομακρύνεσκε ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ τοὺς ψέλνει. Τὸν ἀπομακρύνεσκε καὶ τὸν κουβέδιαζε. 2) Ἐνεργ. ἀμτβ. καὶ μέσ. ἀπομακρύνομαι: Ὅσο πάει ἡ συγγένεια μας κι ἀπομακρύνεσκε. Μ' ἀρέσει ν' ἀπομακρυνέσκονμαι μοναχιά μου καὶ νὰ σκέβονμαι τί θὰ κάνω.

ἀπομακρύνω λόγ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Σάντ. Τραπ. κ.ά.) ἀπομακρύνου Τσακων. ἀπομακρένω Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μύκ. — ΔΣολωμ. 29

Τὸ μεταγν. ἀπομακρύνω. Ὁ τύπ. ἀπομακρένω, διάφορος τοῦ ἀνωτέρω ἀπομακρένω, ὁ ἰδ. ἐκ τοῦ ἀορ. ἀπομάκρυνα κατὰ τὸ σχῆμα ἔμεινα-μένω κττ. καθὰ καὶ ἀπαλένω, ἀρτένω, ντένω, πλένω κττ., περὶ ὧν ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,295. Πβ. ΙΒογιατζιδ. ἐν Ἀθηνῶν 27 (1915) Λεξικογρ. Ἀρχ. 133 κέξ.

1) Ἐνεργ. μακρὰν ἀπάγω, ἀπομακρύνω λόγ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ.) Τσακων.: Φύσηξε ὁέρας κι ἀπομάκρυνε τὴ βροχή. Τὸν ἀπομάκρυναν τὸν δεῖνα ἀπὸ τῆ συντροφιά - ἀπὸ τὸ σπῖτι, γιατί ἦταν ἐνοχλητικὸς σύνηθ. Καὶ ἀμτβ. ἀπομακρύνομαι Μύκ. Πόντ. (Σάντ. Τραπ. κ.ά.) — ΔΣολωμ. ἐνθ' ἄν.: Ἐπεμάκρυνεν ἄσ' οὐ χωρίον ἢ δεῖσα (ἢ ὁμίχλη) Τραπ. Ὁ ἥλὸν ἐπεμάκρυνεν (ὁ ἥλιος ἀπεμακρύνθη) Πόντ. || Ἄσμ.

Ὡρα καλή σου, ποῦ πὰς ἐδῶθε

κι ἀπ' τοῖς βοσκές σου ἀπομακρένεις;

Μύκ. — Ποίημ.

Ἄπ' ἐοῆς ἀπομακρένει | κάθε δύναμι ἐχθρική

ΔΣολωμ. ἐνθ' ἄν. 2) Μέσ. ἀπομακρύνομαι λόγ. σύνηθ.: Ἀπομακρύνθηκε μόνος του ὁ δεῖνα, γιατί κατάλαβε πῶς δὲν τὸν θέλουν.

ἀπομάκρυνσι ἡ, Τσακων.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομακρύνω.

Ἀπομάκρυνσαν, ὁ ἰδ.

ἀπομάκρυνσαν τό, Πόντ. (Τραπ.) ἀπομάκρυνγμαν Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομακρύνω.

Τὸ νὰ ἀπομακρύνῃ τις ἢ νὰ εὐρίσκεται μακρὰν, ἀπομάκρυνσις. Συνών. ἀπομάκρυνσι.

ἀπομάλᾱ ἐπίρρ. Πόντ. (Χαλδ.) ἀπιμάλᾱ Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ἐπίρρ. δμάλᾱ.

1) Κατ' εὐθείαν, καθ' ὀριζοντίαν γραμμὴν Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.): Πῖει ἀπιμάλᾱ Χαλδ. 2) Ἄνευ κόπου, ἀκόπως, εὐκόλως Πόντ. (Χαλδ.): Ἀτὸ ἀπομάλᾱ ἔρθε με (ἀκόπως καὶ οἶονεῖ ἀνεπιπίστως ἀπέκτησα τοῦτο). Ἀπιμάλᾱ κάνεις τιδὲν 'κι δὲ' σε (χωρὶς νὰ κοπιᾷσης κανεὶς δὲν σοῦ δίδει τίποτε).

ἀπομαλάζω ἀμάρτ. Μέσ. ἰομαλάσσομαι Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαλάζω.

Τρίβομαι ὅπου πονῶ.

ἀπομαλακώνω πολλαχ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαλακώνω.

Καθιστῶ τι ἐντελῶς μαλακόν: Ἡ κοινωνία σου χαλαρώνει, σοῦ ἀπομαλακώνει ὡς καὶ τὸ φόβο ΓΨυχάρ. Ζωὴ κι ἀγάπ. 59.

ἀπομαλλίγνομαι Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) ἀπομαλλίγνομαι Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. μαλλί.

Προξενῶ ἀταξίαν εἰς τὴν κόμην μου, οἶον ἐπὶ διαπληκτισμοῦ. Συνών. ἀναμαλλιάζομαι (ἰδ. ἀναμαλλιάζω 3), ξεμαλλιάζομαι (ἰδ. ξεμαλλιάζω).

ἀπομαλλίδι τό, ἀμόρτ. ἀπουμαλλίδ' Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀπόμαλλο καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ίδι.

Ἀπόμαλλο 1, ὁ ἰδ.: Πέτα τα αὐτὰ τὰ ἀπουμαλλίδια, δὲ γένουντι τίπουτα, εἶνι κουντά.

ἀπόμαλλο τό, Ἡπ. Κρήτ. (Σφακ.) Νάξ. κ.ά. ἀπόμαλλον Θράκ. (Αἰν.) ἀπουμάλλ' Ἡπ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. μαλλί.

1) Τὰ ἐκ τῆς ξάνσεως τῶν μαλλίων ὑπολειπόμενα μικρὰ καὶ σχεδὸν ἄχρηστα μαλλία Ἡπ. Θράκ. (Αἰν.) Νάξ. κ.ά. Συνών. ἀποκροκύδα, ἀποκρόκυδο, ἀπολαναρίδα, ἀπολαναρίδι, ἀπολανάρισμα, ἀπομαλλίδι, ἀπομεινάρι (ἰδ. λ. ἀπομεινάρις Β 3 α), ἀποχτενίδι.

2) Πληθ., τὰ ἀποπίπτοντα κατὰ τὸ κούρευμα τοῦ ποιμνίου μαλλία Κρήτ. (Σφακ.): Ἐπῆγα κ' ἐμάζωξα κἀδόσα ἀπόμαλλα.

ἀπομαμουρεύω Ἰόνιοι Νῆσ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαμουρεύω.

Καθιστῶ τινα δύσκολον, στρεβλόν, κακόν: Ἡ ἰδία ἡ περηφάνεια του τὸν ἀπομαμούρευε.

ἀπομανικοῦμαι Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. μανίκι.

Ἀνασιζώνω τὰς χειρίδας. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνασκου-μ πώρω.

ἀπομανίκωμαν τό, Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομανικοῦμαι.

Τὸ ἀνασκήνωμα τῶν χειρίδων. Συνών. ἀνασκου-μ πώμα.

ἀπομάνουρο τό, Χίος

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. μανούρι.

Πληθ., τὰ ὑπολείμματα τοῦ τυροῦ κατὰ τὴν τυροκομίαν, ἐξ ὧν παρασκευάζεται δεύτερος τυρός.

ἀπομανταλώνω ἀμάρτ. ἰομανταλών-νω Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μανταλώνω.

Ἀφαιρῶ τὸν μάνδαλον διὰ τοῦ ὁποίου κλείεται ἡ θύρα. Συνών. ξεμανταλώνω.

ἀπομαντεύω Α' Ἐφταλ. Μαζώχτρ. 17 ΓΨυχάρ. Ἀγν.² 158

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαντεύω.

Μαντεύω, ἐννοῶ, συμπεραίνω: Ἐπειτα τ' ἀπομαντεύω κι ἀπὸ τὰ δικά μας Α' Ἐφταλ. ἐνθ' ἄν. Τί τὸν ἔβγαλε ἀπὸ τὸν τόπο του δὲν ἦταν καὶ δύσκολο νὰ τ' ἀπομαντέψῃς αὐτόθι. Τί δὲ θὰ δινε ἡ Ἀγνούλλα μας νὰ τὸν ἀντάμωνε ἄξαφνα 'ς τὸ δρόμο ν' ἀπομάντενε ἀπὸ τὰ μοισίδια του τί τοῦ γινότανε μέσα του ΓΨυχάρ. ἐνθ' ἄν.

ἀπομαντζιρίζω Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ. κ.ά.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαντζιρίζω.

1) Πλύνω, καθαρίζω τὰ μαγειρικά σκεύη μετ' ἐξαιρετικῆς ἐπιμελείας τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀρχομένης νηστείας διὰ νὰ ἀπαλλαχθοῦν οὕτω παντὸς ἰχνους λιπῶδους οὐσίας ἐνθ' ἄν.: Ἀπομαντζιρίζω τὰ δκευᾶ Ὁφ. Τραπ. Συνών. ἀποκρεατίζω 2. 2) Μέσ., ἀπέχομαι πασχαλινῶν φαγητῶν (ἰδίᾳ ἐνεκα πενίας) Πόντ. (Ὁφ. Τραπ.):

Αγοῦ τὰ ἡμέρας ἐπεμαντζιρίγα *Οφ. Τῶις ἐπεμαντζιρίγαμε Τραπ. Συνών. ἀπομαντζιρίωνω.

ἀπομαντζίρισμαν τό, Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) ἀπομαντζιρίγμαν Πόντ. (Κερασ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομαντζιρίζω.

1) Τὸ νὰ καθαρίζῃ τις τὰ μαγειρικά σκεύη ἀπὸ τὰς λιπώδεις οὐσίας. 2) Ἀποχὴ πασχαλινοῦ φαγητοῦ.

ἀπομαντζιρίωνω Πόντ. (Οἶν.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. *μαντζιρίωνω.

Ἀπομαντζιρίζω 2, ὁ ἰδ.

ἀπομάνωμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομανώνω.

Τὸ νὰ καθαρίσῃ τις τι ἀπὸ τὴν αἰθάλην.

ἀπομανώνω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μανώνω.

Καθαρίζω τι ἀπὸ τὴν καπνιάν ἔνθ' ἄν. : Ἐπεμάνωσα τὴν ἐνδερέν.

ἀπομαραγκιάζω Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαραγκιάζω.

Μαραίνομαι ὅλως, ἀπομαραίνομαι.

ἀπομαραζώνομαι ἀμάρτ. ἀπομαραζοῦμαι Πόντ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαραζώνομαι, δι' ὁ ἰδ. μαραζώνω.

Ἀποβάλλω τὴν νόσον, θεραπεύομαι ἀπὸ τὸν μαρασμόν.

ἀπομαραίνω πολλαχ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαραίνω.

Μαραίνω ἐντελῶς : Ποίημ.

Θωρῶ σου, Χλόη, κι ἄδικα θέλ' ἀπομαραθοῦν

οἱ κρίνοι, τὰ τριαντάφυλλα 'ς τὴν ὄψι ποῦ σ' ἀνθοῦν

ΙΒηλαρ. ἐν Ἀνθολ. Ἡ Ἀποστολίδ. 38.

ἀπομαργώνω Κάρπ. Πόντ. (*Ιμερ.) — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαργώνω.

1) Ναρκοῦμαι ὑπὸ τοῦ ψύχους Κάρπ. — Λεξ. Δημητρ. : Ἄσμ.

Μὴ ξωριχτῇ τὸ χέριν σου τὸ κοντυλοσυρμένο

νὰ κρυάνῃ, ν' ἀπομαργωθῇ καὶ ἀχτυλοπονέσῃ

Κάρπ. Συνών. ξεπαγιάζω, παγώνω, μαργώνω.

2) Μεταφ. ἀφαιροῦμαι τὸν νοῦν, χάσκω Πόντ. (*Ιμερ.) : Ἐπεμάργωσεν καὶ τερεῖ. || Φρ. Ἄμον ἀπομαργωμένον μου-σκάρ' (σὰν ἀπ. μοσχάρι. Ἐπὶ τοῦ χάσκοντος).

ἀπομαρμαρώνομαι ΓΨυχάρ. *Ονειρ. Γιαννίρ. 392

ἀπουμαρμαρώνουμι Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μαρμαρώνομαι, δι' ὁ ἰδ. μαρμαρώνω.

Μεταβάλλομαι εἰς μάρμαρον, ἀπολιθοῦμαι : Ἐκαμὶ τὸ σταυρό τ' κι ἀπονμαρμαρώθ' κι Αἰτωλ. Ἄμα ἔβλεπαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἔμ' νισκαν σὰν ἀπομαρμαρωμένοι ΓΨυχάρ. ἔνθ' ἄν.

ἀπομασουρίζω πολλαχ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μασουρίζω.

Τελειώνω τὸ μασούρισμα, τὸ ἀναπήνισμα τοῦ νήματος εἰς τὰ καλάμια πρὸς ὕφανσιν : Τώρα ποῦ θ' ἀπομασουρίσω, θά 'ρθω Νάξ. (*Ἀπύρανθ.)

ἀπομασουρισμός ὁ, Νάξ. (*Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομασουρίζω.

Ἀποπεράτωσις τοῦ μασουρίσματος. τοῦ ἀναπήνισματος τοῦ νήματος εἰς τὰ καλάμια : Ὁ τὸν ἀπομασουρισμὸν δ' ἄλια-διοῦ θὰ πέσω, γιὰτὶ νυστάζω (ἀλιαδιοῦ = τυλιγαδιοῦ).

ἀπομάσ-σω Κάρπ. (*Ἑλυμπ. κ.ά.)

Τὸ μεταγν. ἀπομάσσω.

Σπογγίζω, ἀποκαθαίρω διὰ σπόγγου : Ἄσμ.

Ἀποσταλάσ-σ' ἡ μούρη της σὰν Χιώτικο μαστίχι, μάσ-σεται κι ἀπομάσ-σεται καὶ ροοκοκ-κινίτζει.

ἀπομάστιχο τό, Χίος

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ οὐσ. μαστίχα.

Ἡ τελευταία λαμβανομένη ἐκ τοῦ φυτοῦ μαστίχη.

ἀπομάτωμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀποματώνω.

Καθαρισμὸς ἀπὸ χυθέντος αἵματος.

ἀποματώνω Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. ματώνω.

Καθαρίζω τὸ χυθὲν που αἷμα.

ἀπομανυρίζω πολλαχ. καὶ Πόντ. (Τραπ.) ἀπουμαν-ρίζου Θράκ. (Αἰν.) Λέσβ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ.ά. ἀπομαν-ρίζω Κάρπ. Ἰπομανυρίζω Κύπρ. Ρόδ. κ.ά.

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μανυρίζω.

1) Καθιστῶ τι ἐντελῶς μέλαν πολλαχ. : Ὁ ἥλιος σ' ἀπο-μαύρισε. Καὶ ἀμετβ. γίνομαι ἐντελῶς μέλας πολλαχ. : Ἦσουν μαῦρος καὶ τώρα ἀπομαύρισε πολλαχ. || Ἄσμ.

Λίδουν τῆς καλαμεᾶς φωτιᾶ κι ἀπομανυρίτ' ὁ κάμπος Κάρπ.

Ἰόμεινεν τὸ κορμάκιν μου σὰν καλαμεᾶ 'ς τὸν κάμπο, ὅπου θερίζουν τὸν καρπὸ κ' ἡ καλαμεᾶ πομένει, ὅστερα δίν-νουν τῆς φωτιᾶ καὶ πομανυρίζει ὁ κάμπος Ρόδ.

Θωρεῖς, μάννα μ', αὐτὸν τὸν νεὸ τὸν ἀπομανυρισμένο ;

μηὲ τοῦ ἥλιου μαύρισμα μηὲ τ' ἀγέρα κάμα,

μόνο μὲ λυερὴ γαπᾶ καὶ κείνη 'ἐν τὸν θέλει

Τῆλ. 2) Ἀποβάλλω τὴν λευκότητά μου, γίνομαι μελα-νός, κηλιδοῦμαι Κύπρ. κ.ά. : Τὰ ἄσπρα ροῦχα πομανυρίζουσιν εὐκολα. Πομανυρισμένον ὑαλίν. Τὸ σ' τάριν ἔν' πομανυρισμένον.

β) Γίνομαι πελιδνός, ὕφαιμος ὑπ' ὀργῆς, νόσου κττ. Λέσβ. Συνών. μελανιάζω. 3) Ἀποβάλλω τὴν μελα-νίαν, τὴν κηλίδα, τὸν ρύπον μεταβ. καὶ ἀμετβ. Πόντ. (Τραπ.)

ἀπομαύρισμα τό, Κρήτ. Πελοπν. (Μάν.) κ.ά. ἀπο-μαύρισμα Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομανυρίζω.

1) Ἐντελὲς μαύρισμα Κρήτ. Πελοπν. (Μάν.) : Ὅλα τὰ χαράνια τῆς ἔχουνε ἕνα ἀπομαύρισμα ποῦ δὲ λέγεται Μάν.

2) Ἐξάλειψις μαυρίσματος, μελανίας Πόντ. (Τραπ.) Συνών. ξεμαύρισμα.

ἀπομανυρύνω Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τῆς προθ. ἀπὸ καὶ τοῦ ρ. μανυρύνω.

Ἀποβάλλω, ἐξαλείφω τὴν μελανίαν, τὴν πελιδνότητα : Ἐμαύρυνεν κ' ἐπεμαύρυνεν ἄσ' σὴν ἐντροπὴν αὐτ'.

ἀπόμαχος ὁ, λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀπόμαχος.

1) Ὁ καταστάς ἀνίκανος διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπη-ρεσίαν ἀξιωματικὸς ἢ ὀπλίτης μόνιμος ἀποστρατευό-μενος ἰδίᾳ διὰ γῆρας. 2) Ὁ διὰ γῆρας ἢ ἄλλην αἰτίαν ἀνίκανος καταστάς εἰς τὸ ἔργον του.

ἀπομέθυσμαν τό, Πόντ. (Τραπ.) ἀπομέθυγμαν Πόντ. (Σάντ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀπομεθῶ.

Ἀποβολή, πάροδος τῆς μέθης. Συνών. ξεμέθυσμα.

